

ZÁPIS ZE 43. ZASEDÁNÍ

KOORDINAČNÍ SKUPINY BEZPEČNOSTI POTRAVIN (KSBP) uskutečněného dne 2. února 2023

Přítomni: dle prezenční listiny. Všichni přítomní obdrželi k jednání podkladové materiály.

Jednání vedl: **Ing. Jindřich Fialka**, předseda KSBP

Informace o jednotlivých bodech programu podali:

MUDr. Pavla Svrčinová, Ph.D., Ing. Martin Klanica, MVDr. Jan Váňa, Ing. Pavel Minář, Ph.D., Ing. Martin Štěpánek, Ing. Jitka Götzová, Ing. Petr Beneš, Prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., RNDr. Miroslav Machala, CSc.

Jednání zahájil předseda KSBP Ing. Jindřich Fialka, který se úvodem všechny přítomné přivítal.

Ing. Fialka na úvod vyjádřil poděkování všem členům KSBP za práce během úspěšného českého předsednictví v Radě EU. Dále informoval o personálních změnách, jako nový člen KSBP za Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) byl jmenován pan Ing. Eduard Muřický, zástupce vrchního ředitele sekce hospodářství, MPO.

Z jednání byli omluveni:

- Ing. Ladislav Němec, vrchní ředitel sekce pro řízení Sekce dopravní, Ministerstva dopravy, kterého zastoupil Jiří Veselý M.A. M.S., zástupce ředitele a vedoucí nákladní dopravy a státního odborného dozoru;
- Ing. Daniel Jurečka, ředitel Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, který byl zastoupen Ing. Pavlem Minářem, Ph.D., ředitelem odboru přípravků na ochranu rostlin, ÚKZÚZ;
- MUDr. Viera Šedivá, hlavní expert Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR, bez zastoupení;
- MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, kterého zastoupil MVDr. Jan Váňa, ředitel odboru veterinární hygieny a ochrany veřejného zdraví, SVS;
- Prof. Ing. Milan Marounek, DrSc., předseda Vědeckého výboru výživy zvířat (VVVZ), Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. (VÚŽV), kterého zastoupila prof. Ing. Věra Skřivanová, CSc., vedoucí oddělení Fyziologie výživy a jakost produkce, VÚŽV;
- Ing. Eduard Muřický, zástupce vrchního ředitele sekce hospodářství, MPO, kterého zastoupila Ing. Jana Kozmíková, vedoucí odd. udrž. rozvoje, odbor průmyslové ekologie, MPO.

1. SCHVÁLENÍ PROGRAMU, KONTROLA A VYHODNOCENÍ ÚKOLŮ Z 42. ZASEDÁNÍ

Program jednání byl jednohlasně schválen, nebylo navrženo další doplnění programu.

Kontrola úkolů: Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, informoval, že úkoly vyplývající z minulého zasedání byly splněny. Uvedl, že v případě úkolu týkajícího se poskytnutí informací o přípravách revize směrnice o medu budou členové KSBP nadále informováni. Doplnil, že diskuse o revizi směrnice by měla začít ve 2. čtvrtletí 2023, ve 3. čtvrtletí by měla EK představit legislativní návrh. ČR jednoznačně podporuje záměr revidovat směrnici

o medu zejména v oblasti označování původu směsí medu. Současné označování původu medu je dlouhodobě nevyhovující a pro konečného spotřebitele zavádějící a klamavé. Dále informoval o změně statutu KSBP. Uvedl, že změnou § 11 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů došlo s účinností k 1. 1. 2023 ke změně označení představených na pozicích vedoucích jednotlivých sekcí, kteří jsou nově vrchními řediteli sekcí. V této souvislosti bylo nutné upravit statut KSBP tak, aby odpovídal současné situaci.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, přešel k dalšímu bodu programu a předal Ing. Jitce Götzové, místopředsedkyni KSBP.

2. VYHODNOCENÍ AKTIVIT PŘEDSEDNICTVÍ ČR V RADĚ EU

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, shrnula hlavní témata a aktivity českého předsednictví v Radě EU v oblasti potravin a krmiv. Jednou z priorit bylo potravinové zabezpečení, zejména vzhledem k dopadům ruské agrese vůči Ukrajině na situaci na komoditních trzích, včetně alternativních exportních tras pro dopravu komodit z Ukrajiny („Solidarity Lanes“). Dalším významným tématem bylo představení a projednávání návrhu nařízení EP a R (EU) o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin (SUR), které bylo uzavřeno zprávou o pokroku. Dalšími tématy bylo odlesňování, rybolovná práva aj. Ministerstvo zemědělství organizovalo Radu ministrů zemědělství (AGRIFISH), včetně neformálního zasedání. V říjnu 2022 se v Praze konalo zasedání Poradního sboru EFSA. V listopadu 2022 byla uspořádána mezinárodní konference EUROPEAN AGRI-FOOD SUSTAINABILITY & INNOVATION za podpory EFSA. Záznam z konference včetně prezentovaných příspěvků jsou dostupné na [webových stránkách Ministerstva zemědělství](#). V Praze se konalo také neformální zasedání Heads of Food Safety Agencies. Ing. Götzová dále předala slovo Ing. Pavlu Minářovi, Ph.D., řediteli odboru přípravků na ochranu rostlin, ÚKZÚZ, jakožto předsedovi pracovní skupiny pro POR (PS F.19.G).

Ing. Pavel Minář, Ph.D., ředitel odboru přípravků na ochranu rostlin, ÚKZÚZ, doplnil, že SUR má poskytnout nástroje pro naplnění cílů Farm to Fork, a tedy snížit používání POR o 50 % (a snížit objem rizikových přípravků). Na konci CZ PRES bylo vydáno rozhodnutí Rady, které vyzývá EK k doplnění dopadové studie k dopadům implementace návrhu. Diskuze pokračují i během švédského PRES. Neočekává se, že by nařízení SUR bylo do konce roku projednáno.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, všem poděkoval za úsilí vynaložené během českého předsednictví, přešel k dalšímu bodu programu a předal slovo Ing. Martinu Klanicovi, ústřednímu řediteli SZPI.

3. AKTUÁLNÍ INFORMACE Z BEZPEČNOSTI POTRAVIN

Zhodnocení činnosti dozorových orgánů za rok 2022

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, informoval, že bylo provedeno necelých 50 tisíc kontrolních akcí. Z necelých 13 tisíc odebraných vzorků bylo 25 % se záchytem a vyhodnoceno jako nevyhovujících. Nejmenší záchyt se týkal potravin pocházejících z ČR. Z důvodu nedodržení hygienických požadavků bylo uzavřeno 140 provozoven. SZPI zajišťuje tok informací přes RASFF, Ing. Martin Klanica poděkoval za spolupráci všem, kteří se podílí na systému komunikace v rámci systému. SZPI je držitelem certifikátu ISO 9001, certifikát byl během dozorového auditu v roce 2022 obhájen. Uvedl, že účinností novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, spadá do kompetence SZPI kontrola dovozu biopotravin a dovozních certifikátů. Informoval, že SZPI může zakazovat webové stránky, které mají závažný obsah z hlediska nebezpečnosti pro spotřebitele ve vztahu k potravinovému právu. Prozatím byla blokována jedna webová stránka. Zmínil problematiku

dvojí kvality potravin, kdy v červnu 2022 došlo k ukončení přechodného období pro transpozici směrnice do národních předpisů, SZPI již dohlíží na dodržování zákazu dvojí kvality potravin.

SZPI pravidelně informuje spotřebitele prostřednictvím webových stránek [Potraviny na pranýři](#) a tiskových zpráv, kterých byly vydány 3 desítky. Web Potraviny na pranýři oslavil 10 let od výročí vzniku. Spotřebitelé byli informováni o více než 200 nebezpečných výrobcích, o 70 falšovaných šaržích potravin, 50 šaržích nejakostních potravin. Veškeré informace budou k dispozici také ve Zprávě o činnosti SZPI za rok 2022, která bude dostupná na webových stránkách SZPI v polovině dubna.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace a předal slovo MVDr. Janu Váňovi, SVS.

MVDr. Jan Váňa, ředitel odboru veterinární hygieny a ochrany veřejného zdraví, SVS, informoval o aktivitách SVS a nálezové situaci v populaci zvířat. Upozornil, že dle veškerých dostupných informací není u aktuálně se šířícího subtypu viru ptačí chřipky H5N1 prokázán přenos potravinami (H5N1 má zoonotický potenciál a může být přenesen na člověka). Zdůraznil, že všechna opatření, která SVS provádí, koná za účelem zamezení šíření nemoci v populaci ptáků. Nebezpečím tak je pouze hrozící nedostatek potravin vzhledem ke snížení počtu zvířat. Africký mor prasat se šíří mezi volně žijícími prasaty (zejména na Liberecku), a není přenosný na člověka. Uvedl, že SVS provedla za rok 2022 o 2 % více kontrol, než v roce 2021. SVS neřešila žádnou kauzu týkající se potravin jak na vnitrostátní úrovni, tak úrovni EU. SVS nezaznamenala zvýšený počet závad (ani zhoršující se riziko) vzhledem k živočišným potravinám. Dosavadní výsledky počtu poražených jatečných zvířat ukazují nižší spotřebu masa v roce 2022 oproti předešlým létům (u drůbeže, prasat i skotu došlo ke snížení porážek o zhruba 4,5 %). Dle informací o zásilkách z jiných členských států, nedošlo ke kompenzaci poklesu porážek dovozem masa.

MUDr. Pavla Svrčinová, Ph.D., vrchní ředitelka sekce pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ, se dotázala, zda SVS zvažuje vakcinaci zvířat proti ptačí chřipce a jaká je nálezová situace u volně žijících ptáků.

MVDr. Jan Váňa, ředitel odboru veterinární hygieny a ochrany veřejného zdraví, SVS, uvedl, že SVS je vytížena ohnisky v chovech hospodářských zvířat, přesná čísla o nálezové situaci u volně žijících ptáků nejsou známa. Volně žijící ptáci jsou také odolnější vůči nákaze oproti chovaným. Uvedl, že k vakcinaci SVS nepřistoupí (pravděpodobně ani žádný další stát EU), a to z důvodu, že většina drůbeže chované na maso (brojeři) žije cca 36 dní a protilátky jsou vytvářeny cca v měsíci života. Vakcinace navíc pouze tlumí klinické příznaky, nezabrání přenosu viru (zvíře virus do prostředí vylučuje). K vakcinaci SVS přistoupila pouze u českých hus na Novohradsku.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace a předal slovo Ing. Pavlu Minářovi, Ph.D., řediteli odboru přípravků na ochranu rostlin, ÚKZÚZ.

Ing. Pavel Minář, Ph.D., ředitel odboru přípravků na ochranu rostlin, ÚKZÚZ, zhodnotil činnost dozorového orgánu za rok 2022. V rámci projednávání SUR se ukázalo, že co se týká organizace kontrol, úsek povolovací a inspekční složky je v ČR dobře propojen. Zmínil novelu rostlinolékařského zákona, která by měla inspekční činnost vylepšit. Novela přinesla určité změny, a to povinnost elektronické evidence používání POR pro podniky nad 200 ha a dále zavedení sledovatelnosti POR pomocí 2D kódů, což by mělo umožnit odhalení nepovolených přípravků. Poděkoval Ministerstvu zdravotnictví za dosavadní spolupráci při povolovacím procesu POR.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace a předal slovo MUDr. Pavle Svrčinové, vrchní ředitelce sekce pro ochranu a podporu veřejného zdraví a hlavní hygieničce ČR.

Informace z Ministerstva zdravotnictví

MUDr. Pavla Svrčinová, Ph.D., vrchní ředitelka sekce pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ, informovala, že dozorová činnost byla i nadále ovlivněna situací kolem pandemie COVID-19. Orgány ochrany veřejného zdraví přesto provedly téměř 22 tisíc kontrol v provozovnách stravovacích služeb. Kontrolní činnost byla ztížena odporem provozovatelů. Na základě podnětů spotřebitelů bylo provedeno 400 kontrol (alimentární potíže spotřebitelů). Zhruba 25 % odebraných vzorků bylo nevyhovujících (nejvyšší záchyť byl v případě zmrzlin). Byla provedena cílená akce zaměřená na klamání spotřebitele (a to použití jiného druhu masa, sýru, než bylo deklarováno spotřebiteli), kdy nevyhovělo 25 % vzorků. Kontrolní akce v této oblasti budou pokračovat i nadále. Dále bylo provedeno 1400 kontrol týkajících se materiálů pro styk s potravinami, značnou část problematických výrobků tvořily výrobky s příměsí bambusových vláken. Prostřednictvím RASFF bylo nahlášeno 11 nevyhovujících výrobků, prošetřováno bylo 21 notifikací.

Ing. Jana Kozmíková, vedoucí odd. udrž. rozvoje, MPO, se dotázala, proč jsou bambusová vlákna zakázanou příměsí v materiálech pro styk s potravinami.

MUDr. Pavla Svrčinová, Ph.D., vrchní ředitelka sekce pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ, uvedla, že bambusová vlákna nejsou povolenou součástí materiálů pro styk s potravinami, z výluhových testů vyplývá, že narušují celistvost plastů a dochází k uvolnění nežádoucích látek.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace, přešel k dalšímu bodu programu a předal slovo Ing. Martinu Štěpánkovi, řediteli Odboru potravinářského, MZe.

Plánovaná legislativní aktivita v roce 2023

Ing. Martin Štěpánek, ředitel Odboru potravinářského, MZe, shrnul legislativní aktivitu pro oblast potravin za rok 2022. V rámci CZ PRES byl projednáván návrh revize požadavků pro zeměpisná označení a označení původu (proběhlo celkem 7 jednání Zvláštního zemědělského výboru, SCA). Uvedl, že započaly debaty o revizi nařízení č. 1169/2011, v dubnu EFSA zveřejnil stanovisko k označování výživových údajů na přední straně obalu potravin (nutri-score). V listopadu 2022 byla na toto téma uspořádána konference v Bruselu (*Harmonized Front of Pack labelling and its Impact on Sustainable Food Labelling*). EK navrhuje zavést povinné označení původu některých potravin (mléko a mléčné výrobky, zvěřina, brambory atp.) a zavést změny v označování data minimální trvanlivosti a data spotřeby. Zmínil se o novele zákona o významné tržní síle, která má dopad na všechny PPP (řeší téma nekalých obchodních praktik). K novele zákona č. 110/1997 Sb., došlo již v roce 2021, v r. 2022 však nabyly účinnosti nové povinnosti (označování Česká potravina; téma dvojí kvality potravin; zadávání veřejných zakázek). K plánované legislativě pro rok 2023 zmínil projednávání návrhu o udržitelnosti potravinových systémů; označování medu; možné předložení návrhu nařízení č. 1169/2011. Z oblasti na vnitrostátní úrovni uvedl novelu zákona č. 110/1997 Sb., k níž dojde za účelem naplnění transpozičních požadavků směrnice týkající se tabákových výrobků (zákaz tabákových výrobků s aromaty); dále téma alternativních výrobků (imitace masných a mléčných výrobků a problematiku jejich označování).

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace, přešel k dalšímu bodu programu.

4. DALŠÍ AKTIVITY V OBLASTI BEZPEČNOSTI POTRAVIN

1. Spolupráce s EFSA

Ing. Petr Beneš, tajemník KSBP, informoval o novém rámci spolupráce mezi EFSA a členskými státy (byla uzavřena rámcová dohoda na období 2023-2027). Připomněl nové složení správní rady EFSA (od 1. 7. 2022), která je složena ze zástupců členských států. Za ČR jsou to Ing. Jindřich Fialka, vrchní ředitel sekce potravinářství, jako jeho alternát Ing. Martin Štěpánek, ředitel Odboru potravinářského. Uvedl, že rok 2022 byl z pohledu spolupráce velmi intenzivní. Jednak vzhledem k počtu přijatých podnětů (v roce 2022 bylo prostřednictvím KM přijato k řešení více než 350 zpráv (v roce 2021 jich bylo 70)), nárůst objemu práce souvisí také s realizací akcí během CZ PRES. Zmínil také přípravu nového rámce pro spolupráci mezi EFSA a členskými státy a uzavření nové dohody do roku 2027. Z dalších aktivit připomněl, že v roce 2022 proběhla revize seznamu organizací spol. s EFSA podle čl. 36, což je důležitý krok pro to, aby se tyto organizace mohly více zapojovat do spolupráce, která je EFSA velmi akcentována. KM EFSA se také již podruhé zapojilo do kampaně k africkému moru prasat. Finančně byla podpořena také aktivita DATEX.cz (předávání dat EFSA). Shrnul akce konané pod záštitou EFSA – globální konference ONE k výročí 20 let existence EFSA (hlavními tématy byla udržitelnost a důraz na hlubší integraci principu „Jedno zdraví“, vč. rozšíření o environmentální zdraví). Všechny abstrakty a prezentace jsou dostupné na <https://www.one2022.eu/>, včetně [videozáznamů](#) a [sérií rozhovorů](#). V prosinci 2022 se konalo shromáždění RARA, jehož smyslem bylo diskutovat o potřebách výzkumu v oblasti bezpečnosti potravin, jeho směrech a možnostech financování. Výstupy jsou k nalezení [webu EFSA](#). Dále informoval o nové vizuální identitě EFSA – novém logu, které je dostupné ve všech jazycích EU, vč. českého jazyka. Zavedením plné multijazyčnosti jsou internetové stránky EFSA dostupné ve všech 24 úředních jazycích EU (s využitím umělé inteligence).

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace, předal slovo Ing. Jitce Götzové, místopředsedkyni KSBP.

2. Aktivity Informačního centra bezpečnosti potravin

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala o mírném poklesu návštěvnosti webu ICBP (1,5 milionu návštěv/rok), který je přisuzován tomu, že nejsou v oblasti bezpečnosti potravin řešeny závažné kauzy. V roce 2023 proběhne redesign webu ICBP. Informovala o realizovaných akcích pro spotřebitele – Výstava Země živitelka, Dožínky na Letné, Poznej svého farmáře, Jarmark chutí v Teplicích, Za tajemstvím potravin v NZM. Uvedla další aktivity ICBP, a to o výukovém programu Jíme zdravě a s chutí, o realizaci informačních letáků pro veřejnost, seminářích pro spotřebitele a výukových vzdělávacích programech pro mládež.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval za informace a přešel k dalšímu bodu programu.

5. RŮZNÉ

Prof. MVDr. Jiří Ruprich, CSc., SZÚ, informoval o zahájení (1/2023) studie individuální spotřeby potravin v populaci ČR, kterou provádí SZÚ a která poběží do roku 2026. Cílem sběru dat je popis spotřeby potravin populace ČR a hodnocení zdravotních rizik. Populace bude rozdělena na 6 skupin, ve věku od 1 do 74 let, zahrnutí budou také vegetariáni. Cílem je analyzovat cca 500 – 1000 potravin.

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, poděkovala za informaci a uvedla, že podobná studie byla provedena v Německu (BfR), dostupná [zde](#).

RNDr. Miroslav Machala, CSc., předseda VVV, informoval o studii VÚVeL o kontaminantech (a to včetně rizikových pesticidů) z hlediska bezpečnosti potravin a krmiv. Dotázal se, zda mohou být VÚVeL poskytnuta data o koncentraci a max. limitech vybraných pesticidů (např. ze strany ÚKZÚZ).

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, uvedla, že MZe má data z monitoringu cizorodých látek a může je VÚVeL poskytnout pro účely studie.

Doc. RNDr. Jaroslava Ovesná, CSc., předsedkyně VVG, se dotázala, zda jsou plány práce Vědeckých výborů na rok 2023 považovány za schválené.

Ing. Petr Beneš, tajemník KSBP, informoval, že k plány byly členům KSBP zaslány ke schválení per-rollam a žádné připomínky nebyly vzneseny. Plány práce VV na rok 2023 jsou tak považovány za schválené.

MVDr. Jan Váňa, ředitel odboru veterinární hygieny a ochrany veřejného zdraví, SVS, uvedl, že Akční plán Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 zahrnuje jako jedno z opatření k naplnění cílů vytvoření platformy pro sdílení informací o zoonózách. Požádal, aby se KSBP tímto tématem zabývala a požádal o zahájení konkrétních akcí.

MUDr. Barbora Macková, ředitelka SZÚ, jakožto členka meziresortní pracovní skupiny pro zoonózy, podpořila tento podnět.

Ing. Jindřich Fialka, předseda KSBP, poděkoval všem členům za aktivní účast, celoroční práci a ukončil zasedání. Další zasedání se bude konat na podzim 2023.

Úkoly vyplývající z jednání:

Úkol č. 1: Informovat o pokroku a konkrétních krocích pro vytvoření platformy pro zoonózy.

V Praze dne 6. 2. 2023

Zapsala: Ing. Alena Světlíková

Schválil: Ing. Jindřich Fialka